

ŽIVE TRADICIJE: KALOFEROVE GAJDE

Intervju sa gospodinom Miroslavom Vasilevom vodila je gospođa Ivanka Baltova

Gospodine Miroslav Vasilev je koreograf-pedagog, magistar režije, doktorant muzikologije, muzičke i plesne umetnosti, autor i muzički urednik, vodi muzičke i folklorne programe na Bugarskom nacionalnom radiju, Radio Plovdivu, Radio Staroj Zagori, urednik Folklornog lista „Narodni horizont“, profesor koreografije u osnovnoj školi i vođa plesnog ansambla „Dolina ruža“ u Karlovu . Među brojnim nagradama za aktivnu stvaralačku delatnost Miroslav Vasilev dobitnik je Nagrade grada Karlova za 2019. godinu, „Zlatna lira“ /2017./ od Saveza bugarskih muzičkih i plesnih majstora, Gran pri Međunarodnog festivala – Poljska /2015./, „Siročad lualica“ za sekciju „Tematski radio emisije“ /2010./.

Gajde prati svaki lokalni praznik u Kaloferu . Instrument je muzički amblem grada. Gospodine Vasilev , kada su gajde ušle u grad?

Pretpostavlja se da je gajdarenje u grad ušlo preko doseljenika (kao što je gajdaš Vasil iz sela Mitirizova) i ustalile se kao lokalna tradicija, posebno razvojem stočarstva. U prvoj polovini 20. veka majstorstvo kaloferskih gajdaša dobija široku popularnost, njihovi nastupi dolaze u fokus gramofonske industrije, radija i muzičkog folkloru. Iz tog vremena datiraju i najraniji zvučni dokumenti. Prve nalazimo u ličnoj kolekciji gramofonskih ploča Larija Vajnera (SAD) - snimci Slavija Velevev Dermendžijev (gajdaš i pevač), u izdanju gramofonske kuće " Favorite Rekhhgords" (1911). Bai Slavi , kako su ga zvali, bio je prvi gajdaš koji je svirao „uživo“ na programu državnog Radio Sofije januara 1936. Sredinom prošlog veka folklorista Rajna Kacarova je snimila „na terenu“ još jednog istaknutog gajdaša – Faloa Vasiliova Cviatkov. Slava kaloferskih gajdaša brzo raste. Svojom izvođačkom, snimateljskom delatnošću i medijskim nastupima domaći muzički dijalekat došao je do nove publike. Gajde su i danas dragoceni instrument za Kaloferce . Muzičari uče gajdarski zanat u porodici, veštine se prenose sa oca na sina, sa dede na unuka.

Kakav je lokalni muzički repertoar u Kaloferu ?

S obzirom na lokalni muzički repertoar možemo izdvojiti dve vrste pesama i melodija koje se izvode u različitim prilikama: 1) prva vrsta – tradicionalna: za Božić, za običaj pod nazivom „Parni petao“, za običaj pod nazivom „šetnja po bukvi“, u vreme svadbene povorke, igre „na putu“, u praznično kolo na trgu itd .; 2) moderne koračnice, himne, apoteotske pesme, autorske u urbano-renesansnom stilu. Migracija u Kalofer imala je snažan uticaj na pesnički repertoar. Tako se „igraju sjajno kolo“ (5/8), preneto iz sela Vasil Levski , pesma o Pevi Braikova (7/8 A), " Bačo Nikola" (7/8 B), pronađene u 8/8, 9/8, kao i u mešovitim veličinama. Najbolji

muzičari sa improvizatorskim sposobnostima razvijaju motive za kolo, njihove dobro odsvirane pesme okupljaju kolo i prave veselje.

Da li mladi prate tradiciju?

U kaloferskoj kući ima bar po jedna gajda. Muzičke porodice u Kaloferu nisu izuzetak. Nedialko Tonev svira zajedno sa sinovima Hristom i Antonom. Među najstarijim muzičarima u Kaloferu trenutno je 72-godišnji Marin Hristov . Pet generacija u njegovoj porodici su naslednici stare tradicije gajdaša. Veštinu je naučio od svog oca, u prošlosti poznatog kao Pejo gajdaš. Poslednjih godina vlada veliko interesovanje za gajde, mnoga deca u gradu su počela da uče u kulturnom centru . Kalofer je na svoj način jedinstven grad i tradicija koja je ostala iz starih vremena tipična je samo za ovo selo.

I pored savremenih mehanizama obuke i ovladavanja instrumentalnim stilom i repertoarom, sviranje gajdi u Kaloferu ostaje jedan od najstarijih oblika lokalnog učešća , a grad – svojevrsni centar gajdaške tradicije na Balkanu.